

Avaluació d'objectius i accions del Pla comunitari per a la prevenció de drogodependències de Manlleu 2011-2015

1- Introducció i justificació:

L'any 2006 es va elaborar el document marc del Pla comunitari per a la prevenció de les drogodependències de Manlleu (PCPDM). El 21 de març de 2007 el Ple de l'Ajuntament va aprovar el document. Ja el 2008, la Comissió Tècnica va acordar anomenar-lo com a Pla ATERRA per facilitar la seva difusió entre la població (el nom fa referència al riu Ter, l'eficàcia i el realisme).

La Comissió Tècnica és l'òrgan encarregat de coordinar les accions a implementar, abordar les qüestions i temes que vagin sorgint així com de fer la revisió i actualització del Pla ATERRA.

Aquesta Comissió Tècnica està formada per persones molt diverses per tal d'aconseguir una visió transversal, multidisciplinària, realista i operativa alhora: hi ha representats els centres educatius de secundària, batxillerat i cicles formatius, la Policia Local i el Grup de Proximitat dels Mossos d'Esquadra (MMEE), i el Centre d'Assistència Primària (CAP) de Manlleu. Hi ha un psicòleg referent del CADO i del CESMIJ, la tècnica d'Educació de l'Ajuntament, el tècnic de Salut Pública i Consum i la directora de l'Àrea de Promoció Social i Personal, Salut Pública i Consum. Puntualment, es convida a participar a les reunions de la CT altres especialistes relacionats amb els temes tractats .

Fins ara, s'han redactat i implementat el Pla ATERRA 2006-2010 i el Pla 2011-2015. La metodologia a seguir cada vegada abans de la redacció d'un nou pla ATERRA és la següent:

- la CT ATERRA fa l'avaluació del pla antic.
- Es treballa el diagnòstic de la situació sobre consum i drogodependències a Manlleu (amb enquestes, entrevistes i valoracions qualitatives i quantitatives per extreure'n les conclusions).
- Finalment es redacta, s'aprova el document al Ple de l'Ajuntament i es comença a implementar el nou pla per als propers 4 anys.

Amb l'avaluació del Pla ATERRA 2011-2015, realitzada a la reunió de la CT del Pla ATERRA del passat 22 de setembre de 2016 es pretén valorar les accions de prevenció de les drogodependències que s'han dut a terme dins aquest període, es recull l'experiència i els resultats de l'últim quadrienni i s'emmarquen dins de diferents eixos les accions desenvolupades i les propostes de noves accions i/o de supressió d'altres, que constaran en el document del nou pla. En aquest cas serà el Pla ATERRA 2017_2020.

Per a l'avaluació, diagnòstic i redacció d'aquest nou pla es compta amb el suport tècnic i econòmic de la Diputació de Barcelona i l'empresa col·laboradora Associació Benestar i Desenvolupament (ABD), referents dels quals s'integren també a la Comissió Tècnica del Pla ATERRA.

2- Procediment d'avaluació:

Durant la reunió de la Comissió Tècnica del Pla ATERRA de 22/9/2016 el referent d'ABD va passar i exposar un document en el qual figuraven les accions del Pla ATERRA 2011-2015 estructurades en eixos d'acord amb uns objectius i unes actuacions concretes. Cada membre de la Comissió Tècnica els va anar valorant individualment segons un indicador combinat numèric (d'1-5, i el 5 era progrés molt alt) i alfabètic de continuïtat o eliminació (M representava mantenir-lo i T treure'l).

Els eixos valorats van ser els següents:

- Eix A: planificació, sensibilització i coordinació del PCPDM
- Eix B: informació i educació sobre drogues
- Eix C: consum de drogues
- Eix D: persones que consumeixen drogues
- Eix E: persones drogodependents
- Eix F: control de l'oferta

3- Resultats de l'avaluació segons els diferents eixos d'actuació:

- **Eix A: planificació, sensibilització i coordinació del PCPDM**

Es valora de manera especialment positiva els objectius de **“continuar impulsant la coordinació de les activitats de prevenció de drogodependències al municipi”** i **“promoure la col·laboració en la intervenció sobre les drogodependències”**. Ara bé, en relació amb el segon objectiu, l'acció que es concretava amb la “continuitat de la comissió local tècnica i les subcomissions d'educació, joventut, seguretat ciutadana i salut” es puntua menys, té un alt percentatge de NS/NC –cosa que indica que molts dels participants no n'estaven al corrent- i gairebé un terç de les respostes opten per eliminar la subcomissió. També durant la reunió i en algun comentari escrit en el qüestionari, s'especifica que **caldria treure la subcomissió, ja que no ha funcionat**.

El següent objectiu: **“Establir una estratègia de comunicació que faciliti la visualització i difusió de les accions que es desenvolupin en el Pla.”** té un alt percentatge (81,9%) de NS/NC, la qual cosa ens indica que les accions dutes a terme tampoc es coneixen. Les quatre accions de comunicació emmarcades en aquest objectiu es valoren de manera similar, tot i que a l'hora de valorar si cal mantenir-les o no és on trobem les diferències: d'una banda, el 91% optaria per **mantenir la utilització dels mitjans de comunicació per difondre les accions dutes a terme en el Pla, així com la difusió d'un espai de consulta per preguntar qualsevol tema**

relacionat amb les drogues. També la difusió del Pla amb els díptics de l'ATERRA en activitats municipals tindria un suport majoritari, tot i que menys clar. D'altra banda, la distribució de plaques "Manlleu sense fum" i cendrers a l'entrada d'equipaments públics es valora, tant en percentatge de respostes com de manera qualitativa durant la reunió, com a prescindible ja que l'objectiu està assolit.

Pel que fa al quart objectiu, "implementar un procediment de control epidemiològic del consum de drogues al municipi", tot i que la majoria de gent no ha puntuat l'objectiu en si mateix, sí que s'han puntuat les dues accions concretes que se'n deriven: el desenvolupament d'una **enquesta escolar per conèixer la prevalença de consum i la relació dels joves amb les drogues** i la **recollida i anàlisi de dades relacionades amb el consum de drogues** i els seus problemes associats al municipi. Totes dues tenen puntuacions clarament positives i una majoria (91% i 73% respectivament) partidària de mantenir-les en el nou pla.

En general, aquest primer eix de planificació i sensibilització és el més ben valorat i el més conegut per les persones que han participat en l'avaluació.

➤ **Eix B: informació i educació sobre drogues**

De l'avaluació d'aquest eix se'n desprèn que, tot i que els participants consideren importants els objectius i les accions, probablement no tenien suficient informació per fer-ne una avaluació sòlida, ja que la gran majoria d'accions d'aquest eix han quedat sense respondre.

Les accions que més bona puntuació (4 o més) han obtingut són la "**Revisió de l'apartat de prevenció de drogodependències de la guia educativa que ofereix l'Ajuntament a les escoles**" i l'**aplicació d'accions i programes de seguretat vial que tingui en compte el consum d'alcohol i altres drogues als centres educatius**".

A més, tant aquestes accions com l'aplicació de programes preventius a escoles, tenen un menor percentatge de NS/NC, cosa que fa pensar que són més conegudes pels participants.

Al contrari, les accions més mal puntuades (menys de 3) estan relacionades amb l'àmbit familiar: "l'aplicació d'un programa familiar universal d'entrenament en habilitats educatives per a la prevenció de drogodependències" i la "publicació de fulls informatius per a pares i mares sobre educació i prevenció de les drogodependències des de l'àmbit familiar". No obstant això, com veurem a continuació, es considera que és important mantenir aquests punts en el nou pla.

Cal destacar també que la formació dels agents socials que poden incidir en la prevenció, i l'acció concreta de portar a terme un curs de formació per a educadors i agents de l'esport i lleure, era un element totalment desconegut per part dels participants, cosa que ha fet que quedés sense avaluar, amb un 100% de NS/NC.

Pel que fa al manteniment, o no, d'aquests objectius i accions de cara al nou pla, es valoren els objectius i les accions relatius a l'àmbit familiar i escolar com les més importants de mantenir. Per contra, la formació dels agents socials i el fet d'apropar el criteri social d'abús de l'alcohol i altres drogues als criteris sanitaris de risc es considera més prescindible de cara al nou pla. De manera qualitativa, se'ns diu que no cal elaborar nou material gràfic, ja que n'hi ha molt d'editat. També que caldria potenciar molt més les xarxes socials, però que no s'ha fet per manca de recursos, i que la formació s'hauria der extensiva a molts altres professionals perquè fos realment efectiva.

➤ **Eix C: consum de drogues**

És clarament l'eix més mal valorat i també el que té un menor percentatge de respostes. L'objectiu de "Desenvolupar mesures per a evitar/retardar l'edat d'inici del consum/experimentació" no és puntuat per cap dels assistents i només un 27% considera que caldria mantenir-lo (la resta, NS/NC). Les accions de sensibilització aprofitant el dia mundial Sense Tabac i el dia Sense Alcohol es puntuen molt negativament (2) i el fet de potenciar un oci saludable com a alternativa al consum de drogues es valora amb un 1 sobre 5 i un 91% de NS/NC. No obstant això, un 91%

considera que caldria potenciar l'oci saludable en el nou pla.

Probablement, **la paradoxa s'explica per la manca de recursos que ha fet que no hi hagi tècnic de joventut ni educadors de carrer en els darrers anys**: això faria que es puntués tan malament la promoció de l'oci saludable –perquè no s'ha pogut promoure com calia–, però que es consideri important de cara al futur.

De manera qualitativa, se'ns transmet també la idea que caldria comptar amb agents de salut o consum responsable o referents d'oci i festes. També que cal potenciar el treball conjunt amb la restauració, com es tracta en l'eix F del control de l'oferta.

➤ **Eix D: persones que consumeixen drogues**

Aquest eix està força més ben valorat, tot i que algunes accions, com ara el desenvolupament de PIX a la farmàcia o la detecció precoç de problemes relacionats amb el consum, tot i tenir una puntuació de 5 sobre 5, també tenen un percentatge molt alt de NS/NC, probablement per desconeixement dels participants que no hi tenen un tracte directe.

L'acció més coneguda –és a dir la que té menys NS/NC- i la que un 100% considera que s'ha de mantenir en el nou Pla és la **revisió i aplicació d'un protocol de detecció i actuació davant el consum de drogues als centres educatius**, cosa que té sentit donada la presència de molts representats dels centres educatius a la reunió.

També les accions relatives a l'àmbit sanitari, com **l'aplicació de diversos programes des dels centres de salut** es coneixen, es valoren positivament i es considera, de manera majoritària, que s'han de mantenir en el nou Pla.

Eix E: persones drogodependents

De manera semblant a l'eix anterior, els objectius i accions d'aquest eix han tingut un alt nombre de NS/NC i una puntuació baixa: per exemple, l'objectiu de facilitar la integració social de les persones que han tingut problemes amb les drogues no ha estat puntuat per cap dels participants i l'acció de "promoure un programa des de les entitats esportives municipals i l'Àrea d'Esports de l'Ajuntament per acollir persones consumidors" ha obtingut una puntuació d'1 sobre 5 i un 73% de NS/NC.

Per contra, l'objectiu de "potenciar la derivació de persones dependents als CAS d'Osona o altres centres de la XAD" i l'acció de millorar la coordinació de la xarxa de recursos relacionats amb drogodependències han obtingut una bona puntuació (5 i 4 respectivament), si bé el percentatge de NS/NC segueix sent molt elevat. De manera qualitativa, se'ns diu que la coordinació es manté pel que fa a serveis socials.

➤ **Eix F: control de l'oferta**

Aquest és probablement l'eix més polèmic, sobretot pel que fa a com abordar la dispensació de les drogues legals al municipi. Tot i que en algun punt anterior havia sortit el tema que caldria reforçar el treball conjunt amb els professionals de la restauració, encarregats de subministrar les drogues legals als joves, a l'hora de debatre aquest punt apareixen opinions i propostes molt clares dirigides a eliminar el suport municipal al Cantabars i "totes les activitats relacionades amb les drogues" (s'entén amb el seu consum).

D'alguna manera es percep una certa contradicció i una manca de discurs unificat en relació amb l'abordatge de l'oferta de les drogues legals al municipi. Això fa que alguna acció com l'aplicació d'un programa de dispensació responsable de begudes alcohòliques específic per a restauració i oci hagi estat puntuada per poca gent, però els que ho han fet l'han puntuat de manera moderadament positiva (3,3

sobre 5) i que, no obstant això, més d'un terç consideri que no és necessari mantenir-la de cara al nou pla.

Sigui com sigui, el que sí que es coneix, es puntua de manera molt positiva i es vol mantenir, de manera majoritària, en el nou pla és **afavorir la implicació dels cossos de seguretat en la prevenció i la seva coordinació amb els recursos socials i sanitaris** i, més concretament, el **reforçament del protocol de mesures educatives alternatives a la sanció administrativa per consum en la via pública de menors d'edat: programa PASA.**